

2015

Þrif fjósa

Mjólkurgæði

Heilbrigði

Kristján Gunnarsson ráðgjafi
Bústólpi ehf

Allir vilja -
Góða mjólk,
Gott heilbrigði,

Lága gerlatölu í sýnum,
Hærra verð fyrir mjólkina
Hærri nyt úr kúnum osfv.

Það sem á eftir kemur er ekki nein ný sannindi, frekar mikilvæg áherslu atriði og upprifjun.

Það spinnast saman þessir þrjú kaflar

- 1. Fjós og gripir**
- 2. Mjaltabúnaður**
- 3. Mjólkurtankur og kæling**

Hreint fjós –Betri mjólkurgæði– Betra heilbrigði

Staff aureus klasasýkill

Strept Agalactie keðjusýkill

**Ástæðan er augljós,
Aukin þrif fækka sjúkdómsvaldandi sýklum ss þekktum
júgurbólguvöldum t.d. Staff Aureus, Strept Agalactie og þynnir
gerlahópa sem teljast með Backtoscanaðferðinni (R.M.) í
mjólkursýnum framleiðenda.**

HREINAR KÝR! = Betri mjólkurgæði betra júgurheilbrigði

Þetta er raunar allt sem segja þarf því ef kýr eru hreinar þá er fjósið hreint og kýr langoftast klipptar.

Þrif fjósa og heilbrigði gripa

1. Fjósið á að vera þurrt og hreint. (Loftræsting öflug / Hitastig 12-14°C)
2. Skafið úr básum a.m.k 2 sinnum á dag, sag og t.d. Staldren borið undir kýrnar 50/50
3. Sköfukerfið látið ganga ört. (Mæli með flórþjark þar sem því verður við komið)
4. Smúla oft við mjaltastöðina (róbótar) þó ekki með háþrýstingi nema nauðsynlegt sé.
5. Allar kýr klipptar a.m.k læri, júgur, kviður
Og ekki gleyma halanum, hann er oftast dæmigerður drullukústur.
6. Hreingerning fjóss (Þvottur án sóttgreinsunar / Vorverkin.)
7. Klaufir þarf ætíð að skoða og klaufskera eftir þörfum.

Klaufhirða er eitt af þremur mikilvægustu atriðum í heilbrigði mjólkurkúa og mjög vanmetið heilbrigðisvandamál.

Júgurbólga vegna aukinnar hættu á spenastigi, fótaveiki / liðsjúkdómar auk stoðkerfissjúkdóma.

1. Þrifnaður í fjósi 2. Mjaltir 3. Ástand klaufa X

Spenadýfur og þvottaefni

Delaval Tri-Fender TM Spenadýfa **Dýfa og sprej!**

(ITECH Ný öflug formula !) Notist óblönduð

10 lítrar **Hentar fyrir mjaltþjóna** Joð með ACT

Hátt hlutfall af fríu joði og heild **2500 ppm**. Vel samsett með góða mýkingu og milda joðlykt. **Ph 5-6** Mýkingarefni 8%

ACT = Advanced Conditioning Technology eykur á drápsgetu gangvart sýklum **I-tech** (Free iodine Technology). Sýklaeyðir og mýkingarefni

Delaval Dipal Conc Spenadýfa **Dýfa og sprej.** Blandist með vatni **1:4 = 50 l**

Joð >1% 1500 ppm. Alcohol 5-10%, etoksylert. Skilur eftir þunna sliktu. **PH 3,3-3,8** 5% mýkingarefni

Delaval Blockade Spenadýfa Filma, lokar spenanum!

Klár til notkunar, með mýkingarefnum óblönduð (**ekki sprej**) Joð sterkur **2500 ppm**. Mjög Bakteríudrepandi

Myndar þunna filmu Solfactor 5 **Eingöngu Dýfanleg!**

Delaval Cid Non P Sterk fljótandi Delaval sýra í kerfi og tanka, einnig mjaltþjóna

Brennisteinssýra (sulfuric) 20%, Hydrox-edikssýra 10% **Ph <2**

Delaval SUPER **Eitt albesta fljótandi sápuafni í kerfi, tanka og mjaltþjóna.**

EFNI : Vítisodi og klór PH 13 með fosfat (Yfirborðsefni)

ALFA -IP 456 frá Mjöll/Frigg. Farsælasta duftefni og verið hefur á markaði tugi ára.

BIOGEL **Kvoðuhreinsiefni á undan sótthreinsun. Þvottur mjög skítugra fjósa.**

VIROCID **Sótthreinsun eftir Biogel.**

Dr.Kellers Júgurfeiti. (Frábær feiti fyrir kýr og fólk) **Þetta er yfirburða júgurfeiti**

Mikilvæg atriði sem skipta máli í heilbrigði kúa.

6. Spennujöfnun - Jarðbinding - Stafskaut eða 50q vír í jörð 20 m

8. Óskreip gólfefni á gönguleiðum, sérstaklega mjaltabásar.

9. Innréttingar - bindingar í básafjósum – hæð jötukants

10. Mottur í básum, lélegar og harðar hálar mottur valda óútreiknuðu tjóni.

Hálar mottur ! Vitað er af tilfellum þar sem hálar mottur (en nær óslitnar)voru aflagðar og júgurheilbrigði gjörbreyttist en hafði áður verið með eindæmum köflótt.

11. Fyrirbyggjandi viðhald mjaltakerfa, mjaltapjónar / önnur kerfi.

12. Prif mjaltakerfa og mjaltapjóna ekki síður vegna biðtíma kælingar.

13. Ekki spara eða gleyma súrum þvotti, hann er áriðandi vegna steinmyndunar

14. Spenadýfa – ekki spenadýfa??

Mjaltir, þrif og meðhöndlun

Prufuskál / prufukanna og 2-3 bunur niður fyrir mjaltir gerir ótrúlegt gagn. (**Hefðb. kerfi**)

Mjaltapjónar, fylgjast með leiðnimælingum a.m.k daglega og skoða sveiflur.

Takmarka aðgengi lágmjólka kúa í mjaltir vegna ffs og bragðgalla. (Kýr undir 8 kg dagsnyt mjaltir á 16 tíma fresti.) Gelda fyrir en síðar 5 kg? Ná amk 7-8 vikna geldstöðu.

Mjaltapjónar þurfa enn meiri þrifa aðgerðir en hefðbundin kerfi til að auðvelda ásetu hylkjanna og koma í veg fyrir drullusog, og vegna þess að eftir losun tanks er mjólkinn oftast mun heitari, og mun lengur heit vegna frystivandmála sem annars skapast með ómældum fjölda ffs og óbragði. (**Tímatöf á kælingu**)

Þar af leiðir að sýklafjöldi í mjólkinni strax eftir mjaltir verður að vera lægri en ella svo mjólkurgæði verði jafngóð.

Þess vegna er enn og einu sinni ítrekað mikilvægi þess að kýrna séu hreinar og klipptar.

Tel vafasamt að reyna sótthreinsun fjósa í tíma og ótíma, einnig er óskiljanleg sú aðferðarfræði að geldstöðu-meðhöndla til öryggis allar kýr, sýktar og ósýktar ?????
Takið sýni og látið greina sýklaflórana og þá er metið hvort að borgi sig að meðhöndla fyrir geldstöðu.

Hreint bú, falleg ásjúnd !

Aukin ánægja almennings, aukin tengsl og stuðningur borgarana við mjólkurframleiðendur, aukin afurðasala, betri afkoma bænda.

Það sem aldrei á að sjást !

Það er tvennt sem mér sem gömlum og f.v. mjólkureftirlitsmanni þótti ætíð hund-leiðinlegt að sjá en það er þegar sjá mátti nýklipptar kýr skrokkinn framúr, nema halann sem sveiflaðist með risa drullukúst.???

Og í öðru lagi að horfa uppá smákálfa liggja skjálfandi á glerhörðum steinbitum eða flórgólfi, skítuga og blauta eða það sem enn verra var, í hálmstíu þar sem hálmurinn var orðinn gegnsósa drullupyttur.

Þessi tvö atriði sá ég stundum en víðast var þetta í góðu lagi, víðast !

Því miður eru uppeldisaðstæður og viðurgjörningur smákálfa, sérstaklega smákvígna sem væntanlegar mjólkurkýr oft ótrúlega aftarlega á merinni þegar forgangsaþriði og vinna í fjósum eru sett á aðgerðarlista.

Það er staðreynd að lítil, rýr kvíga sem í ofanálag kelfist of snemma, verður sjaldnast góð mjólkurkú, og hennar fyrsta mjaltaskeið verður því miður einnig oftast hennar síðasta.

Gleymið ekki mikilvægi þess að smákálfurinn fái næga broddmjólk því þannig verður mótefnaforði hans eins öflugur og mögulegt er og hann á raunar líf sitt og hreysti undir því að mótefnaforði hans og ónæmiskerfi sé eins sterkt og kostur er.

Þá þéttist garnakerfi (þarmar) hans en er hriplekt við burð.

Þetta ferli getur tekið nokkrar vikur þar til kálfurinn fer að framleiða sín eigin mótefni.

Gerð vel við smákálfana, sérstaklega kvígukálfana

1. Lítil stærðarmunur kálfa í sömu stíu,
2. Mjúkt undirlag, hálmur eða mottur á palli, stían HREIN!
Ef notaður er hálmur verður kálfastían að vera þannig gerð að hún drenist vel svo hálmurinn verði ekki að drullupytti því þá er betra að sleppa honum.
3. Samneyti við aðra kálfa á sama vaxtarstigi
4. Setja fyrir þá gott þurrt hey c.a vikugamlt og leyfið þeim að sleikja upp fóðurbætir.
5. Þeir eiga að vera í trekklausu, þurru umhverfi og fyrstu 2-3 vikurnar þarf að vera hlýtt og þurrt á þeim 14-16°C +/-
6. Munið að kvígukálfurinn er tilvonandi lifibrauð ykkar og ef hún verður hálfgerður aumingi þá mun hún ekki skapa ykkur þær tekjur sem þið ætlist til að hún geri og engu er hægt um að kenna nema ykkur sjálfum.

Þakka fyrir góða
áheyrn.